

[Akceptuje](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal](#) [Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

zapisz się

Naukowy styl życia

Nauka i biznes

- [Nowe technologie](#)
- [Felieton](#)
- [Tygodnik "Nature"](#)
- [Edukacja](#)
- [Artykuły](#)
- [Przemysł](#)

[Strona główna](#) > [Informacje](#)

W polskiej historii nie brak było epidemii

W polskiej historii nie brak było epidemii np. dżumy, cholery, ospy, grypy. Jedną z nich była wrocławska ospa z roku 1963 - jedna z ostatnich w Europie epidemii ospy prawdziwej. Według przewidywań miała trwać 2 lata i przynieść śmierć 200 osób. Tymczasem wygasła po 25 dniach od jej wykrycia, zabijając siedmiu chorych.

Ślady epidemii można znaleźć wszędzie np. w postaci kamiennych kolumn wotywnych stawianych na placach miast po zakończeniu zarazy. Określenia takie jak „morowy”, „trędowata” czy „zadzumiony” weszły do potocznego języka.

Niewiele wiadomo o epidemiach z czasów prasłowiańskich. Musiało do nich jednak dochodzić, skoro ówczesni wierzyli m.in. w demona Trzybka, który miał roznosić po świecie zarazy i morowe powietrze. W średniowieczu uważano, że za epidemie odpowiada gniew Boży, wpływ planet lub zwiastujące nieszczęścia komety. Rzeczywistymi przyczynami epidemii były tymczasem fatalne warunki sanitarne w miastach, skupienie wielu ludzi na małej powierzchni, migracje i szlaki handlowe oraz tradycja pochówku zmarłych na małych przykościelnych cmentarzach w obrębie murów. Rozkopując groby na nowe pochówki uwalniano w ten sposób bakterie.

Pierwszą wzmiankę o epidemiach - z roku 1003 i 1006 - można znaleźć w kronice Jana Długosza. „Głód, mór i zaraza okropne panowały tymi czasy nie tylko w Polsce, ale i w całym prawie świecie”. Później dżuma pojawiała się wielokrotnie - w roku 1186, 1283, 1307, 1360, 1383, 1451, 1497, 1542, 1573, 1663, 1680, 1720. W roku 1348 "morowa zaraza" zabrała (według ówczesnych kronik) jedną czwartą ludności Polski. Epidemie dżumy, cholery, ospy i innych, czasem niezidentyfikowanych chorób pojawiały się co kilka kilkanaście lat, czasem na określonym obszarze, a czasem w całym kraju lub na całym kontynencie. Pod koniec XV wieku w Krakowie epidemie dżumy zdarzały się co 2-3 lata, a nawet rok po roku. W latach 1500-1750 w Krakowie odnotowano 92 epidemie - najwięcej ze wszystkich polskich miast. W latach 1601-1650 epidemii w Krakowie było 19, a Warszawie - 33. Później zachorowania w obu miastach utrzymywały się na zbliżonym poziomie.

Epidemie sprzyjały patologicznym zachowaniom. W roku 1589 w Krakowie ścięto grabarza, który w czasie pomoru mordował ludzi.

Według Długosza po raz pierwszy polskie władze państwowe zaczęły zwalczać epidemie w roku 1472. Przykładem niewzruszoności władcy wobec zarazy był Władysław Warneńczyk, który w roku 1441, będąc także królem Węgier, nie opuścił pałacu w Budzie, mimo że „w komnatach królewskich codziennie z rana po kilku znajdowano umarłych”, a „podczas nabożeństwa ludzie padali na ziemię i w śmiertelnych drganiach życia dokonywali”.

Częste na polskich ziemiach wojny sprzyjały szerzeniu się chorób, choć niekoniecznie w oczywisty sposób. Na przykład pierwszy najazd Tatarów pod wodzą Bajdara (1241) pociągnął za sobą sprowadzenie w latach 1241-42 z Niemiec kupców, rzemieślników i... trądu.

Ożywione kontakty z cudzoziemcami sprawiły, że pierwszy oficjalnie odnotowany przypadek kiły pojawił się w Polsce już w roku 1495, czyli w dwa lata po powrocie Kolumba z pierwszej wyprawy do Ameryki, uznawanej powszechnie za "ojczyznę" tej choroby. Na kiłę chorowali m.in. Jan Olbracht, Stefan Batory i Jan III Sobieski i wśród europejskich monarchów nie byli pod tym względem wyjątkiem (wśród chorych znaleźli się też Iwan Groźny, Piotr Wielki). W zależności od kraju nazwę tej choroby łączono z różnymi krajami. We Włoszech i Niemczech była chorobą francuską (Morbus gallicus), we Francji - chorobą włoską lub angielską, w Holandii chorobą hiszpańską, a w Rosji - polską.

Wiek XIX przyniósł dużą zachorowalność na cholere. Przypisuje się jej winę za śmierć Adama Mickiewicza, choć istnieje też teoria dotycząca jego otrucia.

I wojna światowa oprócz tyfusu i czerwonki, które dziesiątkowały zwłaszcza obozy jenieckie - przyniosła grypę hiszpańską, najbardziej zabójczą ze współczesnych epidemii. Według różnych specjalistów zabiła ona na całym świecie od 50 do nawet 100 milionów osób, a zachorowało około 500 milionów. Wbrew nazwie wirus został do Europy przeniesiony z USA przez żołnierzy

amerykańskich udających się na front.

Podczas wojny polsko-bolszewickiej straty z powodu epidemii wśród jeńców rosyjskich w Polsce wyniosły około 20-25 tys. na ogółem 85 tys. Na terenie Rosji i Litwy w obozach jenieckich w tym okresie przebywało około 51 tys. żołnierzy polskich, w wyniku epidemii zmarło do 20 tys. spośród nich.

Jeszcze do połowy ubiegłego stulecia do najczęstszych chorób zakaźnych należał dur brzuszny – w latach 1919-1924 zabił prawie 10 tysięcy Polaków. Poprawa warunków sanitarnych oraz masowe szczepienia ograniczyły tę plagę. W 1948 roku zanotowano 7975 zachorowań i 478 zgonów. Jeszcze w latach 60. XX w. co roku zgłaszano w Polsce około 3 tys. zachorowań i kilkadziesiąt zgonów na dur brzuszny. Do 1976 roku prowadzono powszechne szczepienia wybranych grup dzieci i młodzieży. Obecnie dur jest w Polsce chorobą zanikającą.

Po II Wojnie Światowej dużym zagrożeniem były: gruźlica, dyfteryt czy polio, z czasem dzięki szczepionkom i antybiotykom sytuację udało się opanować. W latach 1957-58 pojawiła się pochodząca z Chin grypa azjatycka, w latach 1968-69 – grypa Hong-Kong, w 1977 roku – grypa rosyjska.

Sławną polską epidemią była wrocławska ospa z roku 1963 – ostatnia w Polsce i jedna z ostatnich w Europie epidemia ospy prawdziwej. Latem przywłókł ją z Azji (jedne źródła mówią o Indiach, inne o Birmie i Wietnamie) Bonifacy Jedynak, oficer Służby Bezpieczeństwa. Zachorowało 99 osób (głównie personelu medycznego), z których siedem zmarło. Miasto zostało na kilka tygodni sparaliżowane i odcięte od reszty kraju kordonem sanitarnym. Zaszczepiono 98 proc. ludności Wrocławia. Osoby podejrzane o kontakt z chorymi umieszczano w izolatoriach. Mimo to ospa przedostała się do pięciu innych województw, nie wywołując tam jednak epidemii. WHO przewidywała, że epidemia ta potrwa 2 lata, zachoruje 2000 osób i umrze 200. Tymczasem wygasła po 25 dniach od jej wykrycia.

Źródło: pap.pl

<http://laboratoria.net/aktualnosci/29495.html>

23-12-2024

Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia

Najserdeczniejsze życzenia zdrowych, radosnych i pogodnych Świąt Bożego Narodzenia.

23-12-2024

Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025!

Odbędą się one w dniach 11-13 czerwca w Expo XXI w Warszawie.

23-12-2024

Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn

Kobiety często nie czują typowych bólów co skutkuje gorszymi wynikami.

23-12-2024

Świąteczna apteczka

Szczypta umiaru i coś na zgagę

23-12-2024

Radioaktywny pluton się nie ukryje

Naukowcy znajdują go nawet na lodowcach

23-12-2024

Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14

Wyłoniono autorów najlepszych prac licencjackich i inżynierskich.

23-12-2024

Polacy są umiarkowanie prospołeczni

Polacy chcą wspierać materialnie.

23-12-2024

Związek między traumą z dzieciństwa a zespołem jelita drażliwego

Pokazały badania polskich naukowców.

Informacje dnia: [Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14 Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14 Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14](#)

Partnerzy